

Asia: OM 24/41/2015

Nimilain uudistamistyöryhmän mietintö

Yleisiä huomioita

Lausuntonne:

Tämä on Sateenkaariperheet ry:n ja Seta ry:n yhteinen lausunto.

Uudistuksen lähtökohdat

- Lapsen edun tulisi olla nimilain keskeinen lähtökohta, kun on kyse lapsen omasta etu- tai sukunimestä. Kuitenkin esityksessä lapsen etu alistetaan paikoittain muille eduille. Esimerkiksi sukunimen suoja vaikeuttaa lapsen sukunimiyhteyden turvaamista monimuotoisissa perhetilanteissa.
- Lapsen etu tulisi huomioida myös yksilökohtaisesti, kuten YK:n lapsen oikeuksien sopimus edellyttää. Lain tulee kyetä huomioimaan myös sukupuoltaan epätyypillisesti ilmentävien lasten ja erilaisissa (sateenkaari)perhetilanteissa elävien lasten yksilöllinen etu. Esitys epäonnistuu tässä erityisesti sukupuoltaan epätyypillisesti ilmentävien lasten suojelemisessa.
- Lapsen edun lisäksi nimilain uudistamisen toiseksi keskeiseksi lähtökohdaksi olisi tullut nostaa ihmisten vapaus valita itselleen mieltymystensä ja identiteettinsä mukainen etu- ja sukunimi. Ei ole esimerkiksi mitenkään perustelua, että täysi-ikäinen ihminen ei voi vapaasti valita etunimeä oikeudellisesta sukupuolestaan riippumatta.

Työryhmän mietinnössä on arvioitu lain vaikutuksia tavanomaista laajemmin. Lapsivaikutusten arvioinnista jää kuitenkin kokonaan puuttumaan arvio lain vaikutuksista sukupuoltaan epätyypillisesti ilmentäville lapsille. Työryhmän esitykset pyrkivät työryhmän arvion mukaan lisäämään lapsen osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia oman nimensä osalta, mutta lapsen itsemääräämisoikeutta oman sukupuolen kokemuksensa mukaiseen nimeen ei edistetä työryhmän esityksillä. Lisäksi etunimien väkinäisessä sukupuolittamisessa pysyttäytyminen vahvistaa jäykkää sukupuolierottelua, joka on ei mahdollista lapselle oman kokemuksensa mukaista sukupuolen ilmaisua.

Mahdolliset kommentit:

-

1 luku. Etunimi

Etunimien enimmäismäärää ehdotetaan nostettavaksi kolmesta neljään.

Kannatan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommentit:

-

Etunimien sukupuolisidonnaisuus ehdotetaan säilytettäväksi. Sukupuolisidonnaisuus olisi jatkossakin harkinnanvarainen edellytys, josta voidaan poiketa erityisestä syystä.

Vastustan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommentit:

ETUNIMIEN SUKUPUOLISIDONNAISUUDESTA TULEE LUOPUA KOKONAAN.

Samoin tulee luopua henkilötunnuksen sukupuolisidonnaisuudesta. Esimerkiksi Etene on juuri ottanut kantaa henkilötunnuksen sukupuolisidonnaisuuteen liittyen antamassaan lausunnossa koskien intersukupuolisten lasten hoitoja ja asemaa. Henkilötunnuksen sukupuolittumisesta ei päätetä nimilain uudistuksen yhteydessä, mutta henkilötunnuksen pysyminen sukupuolitettuna ei millään konkreettisella tavalla edellytä, että etunimet pysyisivät sukupuolitettuina. Etunimen sukupuolittamisesta luopumisella ei olisi hallinnollista merkitystä. Etunimen sukupuolittaminen ei myöskään ole tärkeää henkilöiden tunnistamisen kannalta. Henkilön tunnistaminen ei ole ongelmallista, vaikka osa etunimistä on nykyiselläänkin sukupuolineutraaleja. Kyse sukupuolittamisesta luopumisesta on nimenomaan arvovalinnasta, yhdenvertaisen kohtelun edistämisestä ja ihmisten identiteetin ja kokemuksen kunnioittamisesta tai kunnioittamatta jättämisestä. Työryhmän teettämä kansainvälinen vertailu osoittaa, että työryhmän esitys pysyttäytyä sukupuolitetuissa etunimissä on konservatiivinen ratkaisu verrattuna kehitykseen olennaisissa vertailumaissa.

Etunimen sukupuolittaminen vaikeuttaa sukupuolivähemmistöihin kuuluvien aikuisten ja lasten elämää. Uusimpien tutkimusten mukaan noin 4-5 % väestöstä ei koe syntymänsukupuoltaan ainakaan täysin omakseen. Esityksessä mahdollistettavat poikkeukset sukupuolittamisen säännöstä on toteutettu kapeasta näkökulmasta sukupuolen moninaisuuteen. Ennen kaikkea on pyritty huomioimaan transsukupuolisten henkilöiden tarpeet, mutta heidänkin kohdallaan erityisesti vain sukupuolen korjaukseen hakeutuvien osalta. Muiden sukupuolivähemmistöihin kuuluvien ryhmien, kuten intersukupuolisten, muunsukupuolisten ja transvestiittien, tarpeet jäävät pääosin huomioimatta. Näillä ryhmillä olisi erityisiä tarpeita sukupuolirajoja ylittävien ja sukupuolineutraalien etunimien käyttöön, sekä sukupuolineutraalien nimien pysyvyyteen sukupuolineutraaleina. Työryhmän esitykset eivät edistä näitä tavoitteita verrattuna

nykytilanteeseen, vaan ainoastaan vakiinnuttavat nykyistä jäykkää, sukupuolittavaa ja syrjivää käytäntöä.

Esitetyt sukupuolittavat käytännöt ovat syrjiviä henkilöitä kohtaan, joiden sukupuoli-identiteettiä tai sukupuolen ilmaisua ne eivät tunnusta. Syrjintä sukupuoli-identiteetin perusteella on kielletty tasa-arvolaisissa (6 c § (30.12.2014/1329). Tasa-arvolaisissa esitetty vaatimus edistää tasa-arvoa koskee myös lainsäätäjää.

**** EHDOTUS:** poistetaan 2§ 1. momentin 2. kohta.

JOS ETUNIMET PÄÄTETÄÄN SÄILYTTÄÄ SUKUPUOLITETTUINA, RAJOITUKSEN EI TULE KOSKEA TÄYSI-IKÄISIÄ TAI 15 VUOTTA TÄYTTÄNEITÄ, jotka ottavat itselleen uuden etunimen. On saatava ottaa myös yhdistelmänimi vastakkaisesti sukupuolittuneista etunimistä. Täysi-ikäiselle ja 15 vuotta täyttäneelle alaikäiselle on mahdollistettava toiselle sukupuolelle vakiintuneen nimen ottaminen ilman viranomaisen harkintaa.

**** EHDOTUS:** lisätään 3§ 1. momenttiin uusi poikkeamiseksi: ”jos toiselle sukupuolelle vakiintuneen nimen tai eri sukupuolille vakiintuneiden nimien yhdistelmän ottaja on täysi-ikäinen tai 15 vuotta täyttänyt alaikäinen.”

JOS ETUNIMIEN VÄKINÄISESTÄ SUKUPUOLITTAMISESTA HALUTAAN PITÄÄ KIINNI, ALAIKÄISELLE LAPSELLE ON VOITAVA KUITENKIN VAHVISTAA TOISELLE SUKUPUOLELLE VAKIINTUNUT ETUNIMI HAKEMUKSESTA, jos se on lapsen edun mukaista, huomioiden lapsen oma näkemys ja alaikäisen itsemääräämisoikeus linjassa 44§ kanssa. Oman sukupuolen kokemuksen mukainen etunimi voi olla ratkaisevan tärkeä osa niin sanottua varhaista transitiota, jossa sateenkaarilapsen tai -nuoren identiteettiä, kehitystä ja sosiaalista turvallisuutta tuetaan erilaisilla (ei-lääketieteellisillä) keinoilla, jotka mahdollistavat lapselle turvallisen kasvuympäristön, jossa voi ilmentää sukupuoltaan omaksi kokemallaan tavalla.

Lapsen etunimen muuttaminen vastakkaisesti sukupuolittuneeksi tai sukupuolineutraaliksi on mahdollista erityisillä perusteilla jo voimassa olevan lain nojalla. Työryhmän esityksen mukaisesti nimen muuttaminen olisi edelleen mahdollista, mutta olisi tärkeää, että hallituksen esityksen perusteluissa lainsäätäjät antaisi maistraateille ja nimilautakunnalle ohjausta, joka tukisi sallivaa soveltamiskäytäntöä alaikäisen sukupuoli-identiteettiä koskevissa tilanteissa.

Vähintään perusteluissa on syytä mainita, että alaikäisellekin voi olla perusteltu syy hyväksyä toiselle sukupuolelle vakiintunut etunimi sukupuoli-identiteettiin perustuvasta syystä. Tarve nimenmuutokselle voi tulla ajankohtaiseksi jo nuorella lapsella, koska lapsen sukupuoli-identiteetti

kehittyy jo varhaislapsuudessa. Lapsella ja hänen vanhemmillaan saattaa joskus olla vastakkaisia näkemyksiä lapsen sukupuolen ilmaisusta ja tarpeesta uudelle etunimelle, ja laajemminkin sosiaaliselle transitiolla. Tästä syystä olisi erityisen tärkeää mainita, että sukupuoli-identiteettiin perustusvasta syystä nimenmuutosta hakevan lapsen osalta on syytä huomioida erityisen tarkasti lapsen osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia koskevat 43§ mainitut periaatteet.

UUDISNIMILLE EI MISSÄÄN TAPAUKSESSA PIDÄ LUODA SUKUPUOLITTAVAA AUTOMAATIOTA työryhmän esittämällä tavalla. Esityksen mukaan etunimien sukupuolittuneisuudesta pidetään kiinni, ja etunimen vakiintuneisuus tietyille sukupuolelle ehdotetaan ratkaistavaksi tarkastelemalla väestötietojärjestelmässä olevia merkintöjä kyseisestä nimestä kummallakin sukupuolella. Toiselle sukupuolelle vakiintuneen nimen voisi ottaa, jos väestötietojärjestelmässä on viisi elossa olevaa samaa sukupuolta olevaa henkilöä, jolla on sama nimi. Tämä vastaa nykyistä soveltamiskäytäntöä.

Ehdotettu käytäntö mahdollistaa niiden vanhojen sukupuolinutraalien etunimien ottamisen ja antamisen, jotka jo nykyisellään ovat molempien sukupuolten käytössä. Sen sijaan uudisnimien osalta se luo kestävämmän tilanteen, joka johtaa väijäämättä uudisnimien sukupuolittumiseen jossain vaiheessa. Mietinnön mukaan uudisnimet ovat luonteeltaan aluksi sukupuolineutraaleja, mutta työryhmän esityksestä seuraa, että kun uudisnimi annetaan viidennelle samaa sukupuolta olevalle henkilölle, se jää toisen sukupuolen käyttämättömiin. Ainoa teoreettinen mahdollisuus, miten uudisnimi voisi pysyä sukupuolineutraalina, on, että myös toisen sukupuolen edustajien määrä pääsee nousemaan viiden nimen kynnyksen yli joko maahanmuuton tai erityiseen syyhyn perustuvan nimenmuutoksen takia. Valtaosassa tapauksia alun perin sukupuolineutraali etunimi kuitenkin väijäämättä sukupuolittuu ja jää vain toisen sukupuolen käyttöön.

Jos joku on ottanut tieteen tahtoen itselleen sukupuolineutraalin nimen, koska se ilmentää hänen sukupuoli-identiteettiään, on täysin kohtuutonta luoda lainsäädäntöä, joka väistämättä johtaa kyseisen henkilön nimen sukupuolittumiseen. Henkilön sukupuolineutraalina nimenä ottaman nimen sukupuolittaminen on kyseisen henkilön identiteetin vakava loukkaus. Työryhmä perustelee, että sukupuolittuneissa etunimissä pysyttäytyminen ei ole ongelma sukupuolineutraaleja nimiä kaipaaville, koska uudisnimet ovat luonteeltaan sukupuolineutraaleja. Samalla työryhmä esittää automaation, joka väistämättä sukupuolittaa nämä nimet. Uudisnimet on jätettävä sukupuolittamisen ulkopuolelle, vaikka nimi olisi viidellä saman oikeudellisen sukupuolen edustajalla. Sukupuolineutraalin nimen on pysyttävänä sukupuolineutraalina, jotta nimenhaltijan oikeuksia ei loukata.

** EHDOTUS: Lisätään 3§ 2. momentti: ”Ne nimet, jotka lain voimaantulon aikaan ovat sukupuolineutraaleja, ja kaikki uudisnimet, jotka otetaan käyttöön lain voimaan tulon jälkeen, pysyvät molempien sukupuolien käytössä riippumatta niiden naisten ja miesten määrästä, joilla ne tulevaisuudessa ovat käytössä. Ne toisin sanoen pysyvät sukupuolineutraaleina jatkossakin.”

JOS ESITYKSEN MUKAINEN SUKUPUOLITUSAUTOMAATIO KUITENKIN LUODAAN, TÄYTYY VÄHINTÄÄN VARMISTAA, ETTÄ ON OLEMASSA JOTAIN KEINOJA SYNNYTTÄÄ UUSIA SUKUPUOLINEUTRAALEJA NIMIÄ.

Uudisnimien sukupuolitusautomaation lieventämiseen voidaan löytää useita teknisiä ratkaisuja, joista tässä yksi esimerkki:

**** ESIMERKKIEHDOTUS:** Täydennetään 3§ 1. momentin 1. kohta seuraavasti: ”Jos nimi on väestötietojärjestelmän tietojen mukaan jo käytössä nimensaajan kanssa samaa sukupuolta olevalla viidellä elossa olevalla henkilöllä TAI JOS NIMI ON KÄYTÖSSÄ YHTEENSÄ ALLE 30 HENKILÖLLÄ ERI SUKUPUOLET YHTEENLASKETTUNA.”

Ehdotettu muotoilu mahdollistaisi sen, että pääsee syntymään uusia sukupuolineutraaleina pysyviä nimiä. Tällöin voisi syntyä esimerkiksi tilanne, että uudisnimi kertyy 8 naiselle ja 22 miehelle. Tämän jälkeen sitä pidetään miehille vakiintuneena nimenä, mutta viiden henkilön poikkeussääntö antaa myös oikeudelliselle naiselle mahdollisuuden ottaa nimen. Toisaalta uudisnimi, joka saisi 30. ensimmäiseksi haltijakseen ainoastaan oikeudellisia miehiä, sukupuolittuisi miehen nimeksi eikä oikeudellisen naisen olisi lainkaan mahdollista ottaa sitä (paitsi erityisistä syistä). ENSISIJAINEN RATKAISU OLISI KUITENKIN VARMISTAA, ETTÄ UUDISNIMET PYSYVÄT KAIKISSA TILANTEISSA SUKUPUOLITTAMISEN ULKOPUOLELLA.

Lausuntonne 1 luvusta muilta osin:

-

2 luku. Sukunimi

Sukunimiyhdistelmien käyttöönotto ehdotetaan sallittavaksi. Sukunimiyhdistelmät olisivat mahdollisia aikuisille esimerkiksi vihittäessä (10 ja 13 §), mutta tietyissä tilanteissa myös lapsille (6 ja 7 §). Ehdotuksen mukaan sukunimiyhdistelmät olisivat sallittuja myös tilanteissa, joihin ei liity perhesuhteiden muutosta.

Kannatan sukunimiyhdistelmien sallimista ehdotetussa muodossa

Mahdolliset lisäkommentit:

Ehdotus yhdistelmäsukunimen ottamisesta käyttöön Suomessa on kannatettava, koska se mahdollistaa yhtä aikaa ihmisten valinnanvapauden ja perheyhteyden ilmaisemisen nykykäytäntöä paremmin ja monipuolisemmin.

Käytössä olevien sukunimien suoja ehdotetaan säilytettäväksi entisellään

Vastustan ehdotusta, sukunimisuojasta tulisi luopua kaikissa tilanteissa

Mahdolliset lisäkommentit:

SUKUNIMISUOJASTA TULISI LUOPUA KAIKISSA TILANTEISSA. Se vaikeuttaa lapsen yksilöllisen edun, tosiasiallisten perhesuhteiden ja sukunimiyhteyden turvaamista. Työryhmän esitykset edistävät

osittain perheiden monimuotoisuuden ja lapsen tosiasiallisten perhesuhteiden huomioimista sukunimen määräytymisessä, mutta esitykset jäävät puolitiehen, johtuen ennen kaikkea linjauksesta säilyttää sukunimisuojaa. Päätöksessä pysyttäytyä sukunimien suojassa asetetaan muut edut lapsen edun edelle.

Sukunimisuojasta luopuminen mahdollistaisi lapsen sukunimen valinnan tosiasiallisten perhesuhteiden perusteella paljon nyt esitettyä useammassa tilanteissa. Jos sukunimisuojassa pysyttäydytään, sille voidaan toki säätää poikkeuksia esimerkiksi perhesyistä. Mutta jokainen poikkeus pitää säätää erikseen, ja jokaisen poikkeustilanteen tulee olla sellainen, että se on objektiivisesti, mielellään asiakirjanäyttöön nojatuen, osoitettavissa. Tämä johtaa siihen, että jos sukunimisuojassa pysytään, perheiden moninaisuutta ja lapsen tosiasiallisia perhesuhteita voidaan huomioida väkisinkin vain rajatulta osin. Jos sen sijaan sukunimisuojasta luovutaan, voisi sukunimen valita kaikissa tilanteissa lapsen tosiasiallisten perhesuhteiden mukaan.

Sukunimisuojassa pitäytymistä perustellaan sillä, että sukunimisuojasta luopuminen kokonaan olisi omiaan vahingoittamaan ja loukkaamaan tiettyjä väestöryhmiä, eikä huomioisi sukunimistöön liittyvää kulttuurista ja informatiivista merkitystä. Ilmeisesti sukunimisuojalle on hyvin laaja poliittinen kannatus yhteiskunnassa, kun lapsen edun edelle on mahdollista asettaa näin toisarvoisia etuja. Yksi seuraus sukunimisuojasta on myös erittäin monimutkainen säätely sukunimen ottamisen osalta.

** Ehdotus: luovutaan sukunimisuojasta kokonaan

JOS SUKUNIMISUOJASSA KUITENKIN PÄÄTETÄÄN PITÄYTYÄ, SUKUNIMISUOJAA PITÄÄ HEIKENTÄÄ TIETYISSÄ TILANTEISSA ENEMMÄN KUIN 16§ EHDOTETUSSA MUODOSSAAN MAHDOLLISTAA. On erittäin kannatettavaa, että avopuolisoille tuodaan mahdollisuus ottaa yhteinen sukunimi, mutta esitetyt ehdot eivät huomioi perheiden moninaisia tilanteita riittäväällä tavalla. Yhteisen sukunimen ottaminen pitäisi olla mahdollista vaikka naimattomat puoliset eivät asuisi yhdessä.

16§:n kohta 5 on perusteluissa määritelty niin tiukaksi, että se tuskin pystyy huomioimaan valtaosaa monimuotoisten perheiden erityisistä tilanteista vahvistaa tosiasiallisia perhesuhteita sukunimiyhteydellä. Siksi alla esitetään muutoksia 6§:ään. Vaihtoehto 6§:n muutosesityksille on laajentaa 16§:n 1. momentin 5. kohdan käyttöalaa niin, että tosiasialliset perhesuhteet voidaan pääasiassa ottaa huomioon kohtaa sovellettaessa.

Lausuntonne 2 luvusta muilta osin:

Lapsen sukunimen määräytyminen

Työryhmän esityksen mukaan lapsi saa ensisijaisesti oikeudellisten vanhempiansa yhteisen sukunimen tai toissijaisesti täyssisaruksensa sukunimen. Muissa tapauksissa oikeudelliset vanhemmat voivat valita lapselleen sukunimen omista sukunimistään tai niiden yhdistelmästä. Muiden sukunimien antaminen lapselle ei ole lainkaan mahdollista. Tämä on erittäin rajoittunut säädös perheiden moninaisuuden näkökulmasta. Lapselle olisi voitava antaa sellainen sukunimi, joka huomioi hänen tosiasialliset perhesuhteet ja vahvistaa niitä sukunimiyhteydellä.

Lapselle olisi voitava antaa (syntymässä tai myöhemmin) sama sukunimi kuin hänen tosiasiallisella vanhemmallaan silloin kun vanhempia on useampia kuin kaksi tai kun on kyse uusperheestä. Lapsen edun mukaista voi myös olla, että hänelle annetaan sama nimi kuin hänen puolisisaruksellaan tai tosiasiallisella sisaruksellaan on. Vastaavasti lapselle olisi voitava antaa sen vanhemman nimi, joka on antanut hänet adoptoitavaksi. Joskus vanhemmuudesta luopuva vanhempi jää lapsen elämään tosiasiallisena vanhempna esimerkiksi silloin lapsella on useampia kuin kaksi tosiasiallista vanhempaa alusta lähtien tai kun vahvistetaan niin sanottu avoin adoptio. Lisäksi olisi säädettävä poikkeussäädös, joka kykenee huomioimaan muut vastaavat tilanteet, joissa lapsen tosiasiallisia perhesuhteita pyritään turvaamaan sukunimiyhteydellä. Kannatettavaa on, että sijaisvanhemman sukunimi voidaan antaa lapselle ehdotuksen 27§ mukaisesti.

** Ehdotus: Lisätään 6§:ään 4. momentti: ”Lapsen sukunimeksi voidaan 1-3 momentin estämättä valita myös lapsen vanhemmuudesta luopuneen vanhemman, lapsen puolisisaruksen, lapsen muun tosiasiallisen vanhemman tai muun tosiasiallisen perheenjäsenen nimi.”

On tärkeää, että perheen sisäinen adoptio on huomioitu esityksessä mainitulla tavalla adoptiolasta koskevassa pykälässä 8.

3 luku. Nimiviranomaiset ja menettelysäännökset

Lausuntonne 3 luvusta:

Esityksen 28§:ssä säädetään eräiden nimenmuutosten maksuttomuudesta. 2. momentin kohdan 6 mukaisesti nimenmuutos oli maksuton sukupuolen vahvistamisen yhteydessä. Maksuttomuus on tässä tilanteessa perustelua, koska kyse on rekisterimerkinnän korjauksesta. Maksuttomuudelle asetetaan kuitenkin liian tiukkaa ehtoa. Ensinnäkin etunimen korjaus omaa sukupuolta vastaavaksi on maksuton ainoastaan silloin kun on sovellettu sukupuolen vahvistamisesta annettua translakia, joka rajoittuu binääriseen näkemykseen sukupuolesta. Toisin sanoen muunsukupuolisten ihmisten nimenmuutokset jäävät maksullisiksi, vaikka niissäkin nimi korjataan omaa sukupuolen kokemusta vastaavaksi. Lisäksi nimenmuutos ehdotetaan säädettäväksi maksuton vasta siinä vaiheessa kun henkilön oikeudellinen sukupuoli on jo korjattu. Nykyinen sukupuolenkorjausbyrokratia tekee käytännössä mahdottomaksi odottaa nimenmuutoksen kanssa näin pitkään.

** EHDOTUS: Korjataan 28§:n 2. momentin 6. kohta muotoon: ”hakija saa omaa sukupuoli-identiteettiään vastaavan nimen.”

Esityksen 30§:stä seuraa, että maistraatin ei tarvitse pyytää nimilautakunnan lausuntoa, jos henkilö hakee vastakkaiselle sukupuolelle vakiintunutta nimeä erityisenä syynään ’sukupuoli-identiteettiin perustuva syy’. Pykälän perusteluissa olisi syytä erikseen mainita, että tässä tilanteessa nimilautakunnan lausunto on tarpeen vain hyvin poikkeuksellisissa tilanteista. Tämä ohjaisi maistraatteja ratkaisemaan kyseiset tapaukset pikaisesti hakijan hakemuksen mukaisesti.

Lisäksi 30§:n perusteluissa olisi mahdollista huomioida lainsäätäjän antama ohjeistus maistraateille alaikäisen lapsen etunimen muuttamisesta sukupuoli-identiteettiin perustuvasta syystä. Tätä ohjeistustarvetta on käsitelty laajemmin etunimen kohdalla tässä lausunnossa. Mahdolliset kohdat asian käsittelemisessä ovat ainakin 3§:n, 30§:n ja 43§:n perustelut.

4 luku. Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset

Lausuntonne 4 luvusta:

Ei huomioita.

5 luku. Erinäiset säännökset

Lausuntonne 5 luvusta:

Alaikäisen itsemääräämisoikeus

Katso yltä, mitä alaikäisen lapsen sukupuolen kokemuksen mukaisesta etunimestä on lausuttu kohdissa etunimi ja nimilautakunnan lausunto. 44§:ssä määritellään lapsen itsemääräämisoikeus nimiasiassa. On tärkeää, että lapsella on nimiasiassa mahdollisimman laajat oikeudet päättää ja tulla kuulluksi. Esitetyn säädöksen mukaan 15 vuotta täyttäneen lapsen osalta hänen mielipidettään pidetään ratkaisevana ja asia voidaan ratkaista hänen aloitteestaan. Tätä nuoremmalle annetaan mahdollisuus vastustaa nimenmuutosta.

Lapsen sukupuolen kokemuksen mukaista etunimeä koskevassa asiassa olisi erityisen tärkeää pystyä huomioimaan myös 15 vuotta nuoremman lapsen näkemys ja oma toive uudesta nimestä. Vanhempien ehdottaman nimenmuutoksen vastustamisen mahdollistaminen ei siis riitä. Lapsella tulee olla mahdollisuus saada oman etunimen muutoshakemus vireille myös itsenäisesti. Asia on ratkaistava lasta, hänen huoltajiaan ja mahdollisia asiantuntijoita kuullen, mutta lapsen omaa näkemystä painottaen.

Näiden huomioiden huomioiminen ei välttämättä vaadi muutoksia pykäläesityksiin, mutta selkeytystä perusteluihin, kuten ylläkin on jo esitetty.

Jos lisäesityksemme 6§:n 4. momentiksi hyväksytään, täytynee 45§:n muotoilua tarkentaa.

6 luku. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Lausuntonne 6 luvusta:

Ei huomioita.

Liitelait

Työryhmän ehdotukseen sisältyy ehdotus muuttaa rekisteröidystä parisuhteesta annettua lakia muun muassa siten, että laista poistetaan rajoitus, jonka perusteella rekisteröidyn parisuhteen osapuoliin ei sovelleta nimilain puolison sukunimeä koskeviä säännöksiä. Uusia parisuhteita ei ole enää voinut rekisteröidä 1 päivästä maaliskuuta 2017 lähtien, joten muutos soveltuisi vain rekisteröidyn parisuhteen kuluessa tai parisuhteen purkautumisen jälkeen tehtyihin nimenmuutoksiin.

Kannatan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommenttinne:

Myös muut ehdotetut muutokset lakiin rekisteröidystä parisuhteesta ovat perusteltuja.

Yksityiskohtaisia huomioita

Pykäläkohtaiset tekniset huomiot:

-

Jämsä Juha
Sateenkaariperheet ry - Sateenkaariperheet ry:n lausuntoon yhtyy Seta ry